

ds De Standaard

DAGBLAD. WWW.STANDAARD.BE
MAANDAG 24 SEPTEMBER 2018

EFTE: VLAKS BRANT (RETE: JANSANG, MB 202)
 BELGE: CLOO (REPERING: C230, LUDWIG: C230)

Beroepsgeheim: De treinconductor

'Ik hou dagelijks mijn hart vast voor al die spoorlopers' D10-D11

Waar gaat het licht uit en wie betaalt de factuur?

11

De koersbroek veroverd de catwalk

Mode Milaan valt voor wielersport

D5

Economen kritisch voor hervorming uitkering werklozen

Werkloosheidsuitkeringen eerst verhogen en dan sterker laten dalen – zoals de regering wil – zal averechts werken, zeggen 16 Belgische topeconomen.

VAN ONZE REDACTEUR
DRIES DE SMET

BRUSSEL | Wie vanaf januari 2019 werkloos wordt, krijgt in de eerste zes maanden meer werkloosheidsuitkering. Daarna gaat de uitkering sneller dalen, tot onder het huidige niveau. Dat heeft de federale regering deze zomer beslist.

De hogere uitkering in het begin moet de werklozen het comfort geven om uit te kijken naar een degelijke nieuwe baan. Het vooruitzicht van snel en sterker dalende uitkeringen moet de werkloze ertoe aanzetten om sneller opnieuw aan de slag te gaan, luidt de redenering. Dat klinkt vanzelfsprekend, maar het strookt niet met de realiteit, stelt een wetenschappelijk artikel van vier economen in het gerenommeerde tijdschrift *American Economic Review*, onder wie Johannes Spinnewijn (London School of Economics). Vandaag verschijnt daarover ook een Leuven Economisch Standpunt.

Vijftien topeconomen, bij wie Frank Vandembroucke, André Decoster, Bart Cockx en Bruno Van der Linden, zetten die boodschap

kracht bij. Ze grijpen de wetenschappelijke studie in een opiniestuk aan om de regering tot inkeer te brengen, 'vooral eer ze beslissingen neemt met mogelijk zeer negatieve gevolgen voor één van de fundamenten van de welvaartsstaat'.

Sterker nog: Spinnewijn en zijn collega's opperen dat het een goed idee kan zijn om de uitkeringen te laten stijgen in de tijd. Op basis van Zweedse data stelt hij vast dat werklozen vooral sneller aan de slag gaan als de uitkering in het begin van de werkloosheid lager is – het omgekeerde dus van wat de regering van plan is. Als de uitkeringen aan het begin met één procent stijgen, daalt de kans dat een werkloze aan de slag gaat met 1,5 procent. Het vooruitzicht dat de uitkeringen in de toekomst dalen, weegt veel minder zwaar door.

Volgens Spinnewijn zal de hervorming van de federale regering averechts werken: door de vergoedingen in het begin te verhogen, zal de werkloosheidsduur toenemen, waardoor de hervorming alleen maar meer geld zal kosten. De hervorming holt volgens

de economen ook 'een van de basisdoelstellingen van het werkloosheidsstelsel uit: mensen verzekeren tegen inkomensverlies'.

Het breed gedragen opiniestuk is opmerkelijk, omdat de regering 'zich bij haar beslissing baseerde op wetenschappelijke evidentie. Stijn Baert, professor arbeidseconomie aan de UGent, had er in een interview in deze krant (*DS 29 juni*) en in een opiniestuk in *De Tijd*, voor gelept. Daarop vroeg minister van Werk Kris Peeters (CD&V) Baert om een voorstel uit te werken.

Maar volgens Spinnewijn hield Baert daarbij geen rekening met de laatste wetenschappelijke inzichten. 'Zijn theorie klopt alleen in eenvoudige modellen. Het is waardevol om economische wetenschap naar beleid te vertalen, maar soms slaan academici de bal mis'.

Baert is het daar evenwel niet mee eens. 'Ik ken uiteraard de Zweedse studie. Die bevestigt net dat prikkels helpen, en dat je werklozen zo snel mogelijk moet prikkelen. Dat is precies wat een versnelde degressiviteit doet. Op basis van die cijfers pleiten

'Door de vergoedingen in het begin te verhogen, zal de werkloosheidsduur toenemen'

voor een stijgende werkloosheidsuitkering is absurd. Daar is maatschappelijk ook geen draagvlak voor. Hoe zal de VDAB werklozen kunnen activeren als die weten dat ze meer centen gaan krijgen in de toekomst?'

Of het onderzoek en opiniestuk indruk zullen maken op de regering, valt af te wachten. 'Er is een politiek akkoord om de degressiviteit van de uitkeringen te verhogen', zegt de woordvoester van Kris Peeters. 'Daar gaan we in principe niet van afwijken. Maar we zijn de maatregel nu aan het uitwerken met de RVA, de Fod Economie en academici. Uiteraard zullen we luisteren naar hun eventuele bemerkingen.'

• Blz. 30 opinie.

opinie & analyse

Werklozen aan het begin een hogere uitkering geven, dat oogt voor de betrokkenen als een aantrekkelijk voorstel, ook al gaat ze na verloop van tijd sneller naar beneden. Maar een groep **WETENSCHAPPERS** vreest kwalijke gevolgen.

Uitkeringen zijn geen spelletje hoger/lager

Wie? Wetenschappers verbonden aan verschillende universitaire instellingen

Wat? De resultaten van een Zweedse studie zijn niet letterlijk toepasbaar op België, maar ze noden de federale regering wel tot grote omzichtigheid bij het invoeren van haar plannen.

Tijdens de eerste zes maanden dat iemand werkloos is hem een hogere uitkering toekennen. In de daaropvolgende maanden die uitkering sneller doen dalen dan vandaag. Dit is wat de federale regering besliste in de 'arbeidsdeal' van het zomerakkoord. Daarmee wil ze mensen zonder werk aanzetten om harder op zoek te gaan naar een baan en een werkaanbod sneller te aanvaarden. De regering schermde met wetenschappelijke argumenten. Maar is er hierover wel eensgezindheid binnen de wetenschap? Wij denken van niet. Bovendien ondergraaft deze deal een van de primaire doelstellingen van het werkloosheidsstelsel.

Dé werkloze bestaat niet

Wetenschappelijke studies bevestigen dat een uitkering die afneemt naarmate iemand langer werkloos is, een sterkere stimulans bevat om werk te zoeken en te vinden in vergelijking met een uitkering die constant blijft. De werkloze anticipeert immers op de dalende uitkering. Daarom gaat hij van bij het begin van de werkloosheidsperiode harder zoeken naar werk om het inkomensverlies te voorkomen. Het is ook niet uitgesloten dat langdurig werklozen sterker op financiële prikkels reageren dan wie nog maar net werkloos is. Mensen gebruiken immers hun spaartegoeden om het effect van een inkomensdaling op hun consumptie op te vangen. Naarmate iemand langer werkloos blijft, geraken die

spaartegoeden gaandeweg uitgeput. De inkomensschok van de lagere uitkering kan daardoor steeds moeilijker opgevangen worden.

Toch betekent dit niet noodzakelijk dat dalende uitkeringen de tewerkstellingskans ook verhogen.

Werklozen zijn, om te beginnen, niet allemaal gelijk. Naargelang van de omstandigheden, zoals het opleidingsniveau of de gezinssituatie, werkt de stimulans van dalende uitkeringen beter voor de ene werkloze dan voor de andere. Werklozen voor wie de stimulans beter werkt, vinden sneller werk. In groepen die al langer werkloos zijn, vinden we daardoor

meer mensen voor wie de stimulans minder goed werkt. Dit pleit ervoor om de uitkeringen eerder te verlagen in het begin van de werkloosheidsperiode dan pas na verloop van tijd.

Het effect van financiële prikkels zelf kan ook afnemen naarmate iemand langer werkloos is. Als een werkgever de keuze heeft tussen twee gelijke kandidaten, zal hij de kandidaat aanwerven die minder lang werkloos is. Alleen al hierdoor neemt de impact van financiële prikkels op de tewerkstellingskans af naarmate mensen langer werkloos blijven, zelfs indien het effect van een lagere uitkering op de zoekin-

spanning dezelfde blijft doorheen de werkloosheidsperiode.

Daarbovenop komt dat werklozen van hun kant na verloop van tijd hun motivatie om werk te zoeken verliezen. Ook de geleidelijke uitholling van hun vaardigheden naarmate ze langer werkloos blijven doet de kans op aanwerving dalen naarmate ze langer werkloos zijn.

Vraag het aan de Zweden

Het gezaghebbende *American Economic Review* rapporteerde recent de resultaten van een onderzoek dat voor het eerst naging wat, rekening houdend met al deze factoren,

Nee, Afrika stort niet ineen zonder corruptie

Dat een Oegandese uitgever de corruptie in Afrika verdedigt, is niet onschuldig. **KRISTOF TITECA** en **IVAN ASHABA** zien er de hand van het regime in, dat de bevolking al decennia onderdrukt.

De Oegandees Andrew Mwenda deed een aantal verrassende uitspraken in deze krant, waarin hij omschreven werd als 'non-conformistisch denker' (*DS 21 september*). Vooral zijn verdediging van corruptie en patronage springt eruit. Die ziet hij als 'de meest haalbare, kostenefficiënte methode' om de bevolking te doen gehoorzamen. Bovendien vindt hij dat Europa zich daar niet mee mag bemoeien. Die uitspraken zijn bijzonder problematisch.

De situatie in Oeganda - waar hij vandaag komt - toont aan wat de beperkingen zijn van zijn argu-

ment. Corruptie is er al jarenlang een diepgeworteld probleem, met een negatieve impact op publieke diensten. Een invloedrijke studie uit de jaren 90 toonde hoe slechts 13 tot 20 procent van het overheidsgeld voor de onderwijssector op het lokale niveau belandde. De rest 'verdween' onderweg.

Die specifieke situatie is verbeterd, maar er zijn nog steeds veel problemen. Zo verloor het land onlangs miljoenen door 'spookleeraars' (en in het verleden door 'spooksoldaten'): mensen die niet bestaan, maar voor wie corrupte ambtenaren wel een loon opstrij-

ken. Vorig jaar verloor Oeganda 17 miljoen dollar door goudexporten die niet betaald worden. Rapporten van Transparency International tonen de hoge graad van corruptie bij de politie aan.

Jongeren protesteren

Die problemen met publieke diensten maken het steeds moeilijker voor Afrikaanse regimes om zich te legitimeren bij de bevolking - in tegenstelling tot wat Mwenda poneert. Vooral omdat die steeds jonger wordt: in Oeganda is 80 procent van de bevolking jonger dan 30, van hen is 62 tot 83 procent werkloos. Zij verlangen niet langer een aalmoes van politici, maar willen jobs, veiligheid en publieke diensten, zoals goed functionerende gezondheidsdiensten.

Dat probleem speelt zeer sterk in Oeganda: het regime van president Yoweri Museveni, die sinds 1986 aan de macht is, wordt momenteel uitgedaagd door de populaire zanger-politicus Robert Kyagulanyi, beter bekend onder zijn artiestennaam Bobi Wine. Kyagulanyi wordt gezien als de spreekbuis van een generatie jongeren die ontevreden zijn met het regime en verandering willen. Het regime probeert dat op te lossen met corruptie - het deelt geld uit (soms letterlijk) - en door openlijk geweld te gebruiken.

Een maand geleden werden Kyagulanyi en andere oppositieleiders gearresteerd en gefolterd. Even werd gevreesd voor hun leven, uiteindelijk mochten ze het land verlaten voor verzorging. Ondertussen braken rellen uit, waar

hoofdzakelijk jongeren bij betrokken waren. Het regime komt daardoor onder druk te staan. Met andere woorden: corruptie alleen volstaat niet om een bevolking aan een regime te binden, zoals de toestand in Oeganda illustreert.

Bocht van 180 graden

Bovendien dienen Mwenda's uitspraken vooral politieke doeleinden: eerder dan een journalist is Mwenda een politieke speler in de Oost-Afrikaanse (geo)politiek. Lokaal worden zijn journalistieke analyses amper serieus genomen. Hij begon zijn carrière nochtans als gerespecteerd radiopresentator en analist. In de jaren negentig legde hij heel wat corruptieschandalen bloot in Oeganda en toonde hij er de negatieve effecten van aan.

'Een vrouw die in de jaren 70 niet promiscue was, gold als een bekrompen trut.'

En daar hebben we nu nog de MeToo-gevolgen van. Zeg dat de Nederlandse columnist **SYLVIA WITTEMAN** het gezegd heeft (in de Volkskrant).

het netto-effect is van dalende werkloosheidsuitkeringen op werk vinden. De studie baseert haar bevindingen op een hervorming van het Zweedse werkloosheidsstelsel.

Het Zweedse werkloosheidsstelsel is generieuzer dan het Belgische. De werklozensteun bedraagt er bij aanvang 80 procent van het geplafonneerde laatste loon. Ter vergelijking, in België bedraagt dit maximaal 65 procent en daalt het naarmate iemand langer werkloos is. De uitkeringen in Zweden zijn, net als in België, onbeperkt in de tijd. In 2001 introduceerde de Zweedse overheid een verlaging van de uitkeringen na een werkloosheidsduur van 20 weken. Met deze hervorming kon worden nagegaan hoe groot de netto-impact van financiële prikkels in werkelijkheid is op aanwerving. De studie vindt dat die impact sterk daalt naarmate iemand langer werkloos is. Het effect van financiële prikkels is minstens driemaal zo sterk in de eerste en tweede maand van de werkloosheid in vergelijking met na zes maanden. Ook na drie maanden is de prikkel nog altijd dubbel zo sterk als na zes maanden. De auteurs besluiten daaruit dat het veel efficiënter is de uitkeringen te verlagen in het begin van de werkloosheidsperiode, eerder dan na verloop van tijd. Dit is net het tegenovergestelde van wat de Belgische regering doet, namelijk de uitkering verhogen tijdens de eerste zes maanden en vervolgens sneller laten dalen dan nu het geval is.

Bezint eer ge begint

Behalve op tewerkstelling heeft de hervorming een bijkomend effect. Ze holt een van de basisdoelstellingen van het werkloosheidsstelsel uit, namelijk mensen verzekeren tegen inkomensverlies. Langdurig werklozen beschikken over minder spaargeld. Een euro is voor hen meer waard dan voor wie nog maar net het werk heeft verloren. Ook om die reden zou het beter zijn de uitkering te laten stijgen met de werkloosheidsduur in plaats van ze te laten dalen. We zijn ons ervan bewust dat een

Conclusie en aanbeveling voor het Zweedse uitkeringsstelsel doen vragen rijzen bij de op stapel staande hervorming in België

conclusie gebaseerd op Zweedse cijfers niet zomaar veralgemeend kan worden naar andere landen. Maar je kunt er niet omheen dat de conclusie en aanbeveling van de genoemde studie voor het Zweedse uitkeringsstelsel heel duidelijk zijn en dat ze op zijn minst vragen doen rijzen bij de op stapel staande hervorming in België.

Onze conclusie is niet dat de Belgische uitkeringen verlaagd moeten worden in het begin van de werkloosheidsperiode. Maar misschien is de werkloosheidsuitkeringen nog sneller laten dalen over de tijd net het omgekeerde van wat vanuit economisch standpunt te verantwoorden valt. Daarom zou de regering dit best eerst grondig laten onderzoeken vooraleer ze beslissingen neemt met mogelijk zeer negatieve gevolgen voor een van de fundamenten van onze welvaartsstaat.

Bart Capéau (KU Leuven), **Bart Cockx** (UGent), **Koen Decancq** (UAntwerpen), **André Decoster** (KU Leuven), **Muriel Dejemeppe** (UCLouvain), **Mathias Hungerbühler** (Université de Namur), **Camille Landais** (London School of Economics), **Erwin Ooghe** (KU Leuven), **Sergio Perelman** (Université de Liège), **Pierre Pestieau** (Université de Liège), **Frans Spinnewijn** (KU Leuven), **Johannes Spinnewijn** (London School of Economics), **Erik Schokkaert** (KU Leuven), **Dirk Van de gaer** (UGent), **Frank Vandembroucke** (Universiteit van Amsterdam), **Bruno Van der Linden** (FNRS et UCLouvain)

Maar de laatste tien tot vijftien jaar maakte hij een bocht van 180 graden, en is hij een *power broker* geworden voor de regimes in Oeganda en Rwanda. Ook de analyses van Mwenda zijn fundamenteel veranderd: vroeger stelde zijn werk corruptie aan de kaak, nu dient het vooral om de uitwassen van het regime te verdedigen. De onderdrukking van de oppositie, de aanpassingen aan de grondwet, corruptie: dat alles verdedigt hij vurig.

Oeganda wordt geteisterd door een regime dat steeds problematischer wordt en verantwoordelijk is voor de foltering van oppositieleden, de niet-aflatende corruptie en de toenemende onveiligheid. Toch bekritiseert Mwenda in zijn publieke interventies alleen de oppositie, die hij graag vergelijkt

KRISTOF TITECA EN IVAN ASHABA

Docent en doctoraatsstudent aan het Instituut voor Ontwikkelingsbeleid (UAntwerpen).

COLUMN

NIALL FERGUSON

CHINA ZAL DE HANDELSOORLOG VERLIEZEN

Ongeveer 99,9 procent van de economie vindt Donald Trumps handelsoorlog met China idioot. Snapt hij dan niet dat de Amerikaanse consumenten de kosten van de heffingen op Chinese import zullen betalen omdat de prijzen zullen stijgen? Begrijpt hij niet dat een handelstekort iets anders is dan verlieslatend zakendoen?

Toen hij aan de Wharton Business School studeerde, moet Trump de les over David Ricardo's theorie van het comparatief voordeel gemist hebben. Maar ergens heeft hij een intuïtief begrip verworven van wat macht is en hoe ze werkt.

Toen ik vorige week in Peking was, zag ik een regerende elite die zenuwachtig een strategie zoekt voor een handelsoorlog waarvan ze verwachtte dat hij al maanden geleden voorbij zou zijn, een economische elite die verdeeld is over de gevolgen van de 'Trump-schok' en een middenklasse met meer en meer twijfels over de regering van president Xi Jinping.

China heeft weinig goede opties. Het slaat terug met zijn eigen importheffingen, maar weet dat de goederenstroom van China naar de Verenigde Staten veel groter is dan die in de omgekeerde richting. Het idee om opnieuw een delegatie naar Washington te sturen, is stillegging afgevoerd. Niemand denkt dat een ingrijpende verzwakking van de Chinese munt zou werken.

De optimisten in Peking zeggen dat de handelsoorlog de regering de kans geeft om het tempo van de economische hervormingen op te voeren. De pessimisten – die mij vorige week talrijker leken – erkennen dat de Amerikaanse invoerrechten een echte bedreiging vormen. Zij vrezen dat de handelsoorlog de economische hervormingen niet zal versnellen maar integendeel uitstellen. China zou oplossingen moeten vinden voor de groeiende schuldenberg van de ondernemingen, de overcapaciteit van de zware industrie en het door schaduwbanken besmette financiële systeem. Maar het ziet er naar uit dat de Chinese regeerders, om de gevolgen van de handelsoorlog te compenseren, de machine van door schuld gevoede infrastructuurinvesteringen zullen herstarten.

Het opvallendste aan het huidige China is de verdeeldheid aan de top. Zoals een buitengewoon succesvolle zakenman mij uitlegde, zijn er nu drie China's: het 'Nieuwe Nieuwe China' van de dynamische technologiesector, het 'Nieuwe Oude China' van de winstgevende staatsbedrijven in het bankwezen en de telecommunicatie en het 'Oude Oude China' van de problematische staatsbedrijven in de zware industrie.

Nieuw Nieuw China komt meer en meer onder druk te staan van een regering die de grote technologiebedrijven als een politieke bedreiging begint te zien. Er wordt druk gespeculeerd over Jack Ma's recente aankondiging dat hij zal vertrekken als topman van Alibaba (het Chinese Amazon). (De geruchtenmolen zegt dat Ma bevel kreeg om on-

middellijk op te stappen, maar uitstel kon bedingen.)

Cheng Li van de Brookings Institution schrijft in een recent artikel in *Foreign Affairs* dat de houding van de enorme nieuwe middenklasse bepalend zal zijn voor de toekomst van China. Hij heeft gelijk. De vraag is of de kritiek op de Chinese leiders – vooral over de escalatie van de handelsoorlog maar ook op allerlei andere punten, waaronder Xi Jinpings afschaffing van de vaste ambts-termijnen – zal omslaan in rancune over de agressieve houding van de VS.

Ik weifel. Ik heb de indruk dat veel opgeleide Chinezen niet hoog oplopen met het huidige buitenlandbeleid van hun regering. De recente verslaggeving over Xi in de Chinese staatskrant is grappig ouderwets, met eindeloze, saaie verhalen over zijn ontmoetingen met obscure staatshoofden, meestal uit Afrika. Vorige zondag was dat anders, met op de voorpagina foto's van Xi in het gezelschap van de Venezolaanse dictator Nicolas Maduro en de Russische president Vladimir Poetin. Een populaire meme in de sociale media is een bericht op WeChat dat de geschiedenis van Chinese conflicten met Rusland contrasteert met die van goede betrekkingen met de VS.

Anders dan Kim Jong-un kan Xi Trump geen symbolische overwinning aanreiken door op een mediagenieke toponomping toe te geven aan zijn eisen – om, naar het voorbeeld van de Noord-Koreaanse leider, terug te krabbelen als de televisiecamera's naar huis zijn. Zelfs als hij zeker wist dat het Chinese handelsbeleid na die top niet zou veranderen, zou hij het gezichtsverlies niet aandurven. Vorige week nam Jack Ma een klein beetje wraak op zijn politieke meester door op te merken dat de handelsoorlog tussen de VS en China 'twintig jaar' zou kunnen duren. Dat zou een nachtmerrie zijn in Zhongnanhai, de residentie van de moderne keizer van China.

Trump's importheffingen vloeken natuurlijk met de theorie dat je in de vrijhandel alleen winnaars hebt. Maar politiek zijn ze een stuk zinniger dan men meestal denkt. Met zijn feilloze instinct om de zwakke plek van de tegenpartij te herkennen, heeft Trump de grootste kwetsbaarheid van de Chinese leiding ontdekt.

In welke mate die kwetsbaarheid echte economische problemen voor China kan scheppen, blijft de vraag. Maar ze veroorzaakt nu al reële problemen voor Xi Jinping, precies zes maanden na diens beslissing om zijn ambtstermijn voor onbepaalde duur te verlengen. Misschien zal de bewondering van toekomstige historici voor de 'Trump-schok' even groot zijn als het huidige misprijzen van de economie.

© The Sunday Times

Niall Ferguson is hoogleraar aan Hoover Institution (Stanford) en gastdocent aan Tsinghua Universiteit (Peking). Zijn column verschijnt wekelijks op maandag.